

Е.Г. Дегодюк
С.Е. Дегодюк

ЕКОЛОГО- ТЕХНОГЕННА

БЕЗПЕКА УКРАЇНИ

Київ 2006

наприкладі басейну річки Удай	77
3.3.4. Організація водоохоронних зон	80
3.4. Зниження рівня продуктивності природної біомаси	81
3.4.1. Луки і пасовища	82
3.4.2. Ліси	84
3.5. Опустелювання і техногенна деградація земель України	85
3.5.1. Опустелювання степових біогеоценозів	85
3.5.2. Техногенне опустелювання	88
3.6. Сучасне земельно-екологічне право в агрофері	92
4. ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА ПОРУШЕНИХ І ЗАБРУДНЕНИХ ЗЕМЕЛЬ НАФТОГАЗОПРОМИСЛІВ	99
4.1. Загальна характеристика нафтогазопромислів України	99
4.2. Характеристика регіону нафтопромислів НГВУ "Охтирканaftогаз"	100
4.2.1. Екологічна ситуація на нафтопромислах НГВУ "Охтирканaftогаз"	101
4.3. Екологічна ситуація в регіоні будівництва нафтових свердловин Передкарпаття	103
4.4. Характеристика нафтових забруднювачів	104
4.4.1. Трансформація нафти в ґрунті	105
4.4.2. Порухання екосистем при добуванні нафти	106
4.4.3. Значення ґрунтової мікрофлори в деградації нафтопродуктів	107
4.5. Вплив розливів нафти на агрохімічні властивості ґрунтів	109
4.6. Рекультивация земель нафтопромислів	111
4.7. Фітомелорація забруднених ґрунтів нафтогазопромислів	115
4.8. Ліквідація шламових відстійників	117
4.9. Комплексний підхід до техногенно порушених земель нафтогазопромислів	118
4.10. Еколого-правова база техногенно порушених і забруднених земель України	120
5. ЕКОЛОГІЧНА СИТУАЦІЯ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА І СТАН ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ	125
6. ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА ВОДОСХОВИЩ ДНІПРОВСЬКОГО КАСКАДУ ТА БАСЕЙНУ ДНІПРА	135
6.1. Характеристика водосховищ дніпровського каскаду	136
6.2. Екологічний стан дніпровських водосховищ	138
6.2.1. Розмивання берегів та островів	139
6.2.2. Надходження замулів і продуктів діяльності ерозійно-абразійних процесів у водосховища	141
6.2.3. Проблеми мілководних зон водосховищ	144
6.2.4. Евтрофікація води	147
5.5.5. Погіршення якості води	148
ПЕРЕДМОВА	3
Подяка	6
1. МЕТОДОЛОГІЧНІ ПРИНЦИПИ СИСТЕМНОГО ПІДХОДУ ДО ПРОБЛЕМЕКОЛОГІЇ ТА ЇЇ ЗАКОНІВ	7
1.2. Закони екології та землеробства як складова екологічної безпеки	11
2. ПРАВОВІ ОСНОВИ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ	18
2.1. Історичні аспекти	18
2.2. Еколого-правова база УРСР та основний конфлікт командно- адміністративної системи	19
2.2.1. Еколого-правова база УРСР	19
2.2.2. Основний конфлікт командно-адміністративної системи	21
2.2.3. Демографічні катастрофи України – породження тоталітарної системи	23
2.2.4. Бідність – загроза екологічній безпеці України	24
2.3. Сучасне екологічне законодавство України	25
2.3.1. Кваліфікація і класифікація екологічного права в Україні	26
2.4. Правові основи екологічної безпеки	30
2.4.1. Екологічний ризик в системі екологічної безпеки	36
2.4.2. Право громадян на життя у сприятливому навколишньому природному середовищі	38
2.5. Аспекти еколого-процесуального права України	39
2.5.1. Кваліфікація екологічних правопорушень	40
2.5.2. Екологічні злочини проти природи	41
2.5.3. Визначення предмета "Злочини проти природи"	44
2.6. Правові питання компенсації за нанесення шкоди навколишньому природному середовищу	45
2.6.1. Біологічні збитки	49
2.6.2. Природні об'єкти посягання в екологічних порушеннях і злочинах 49	
3. ЕКОЛОГО-ТЕХНОГЕННА БЕЗПЕКА НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА	52
3.1. Загальна екологічна ситуація в Україні	52
3.1.1. Відчуження і деградація земельних ресурсів	53
3.2. Стан сільськогосподарських угідь	56
3.2.1. Виведення земель з обробітку	56
3.2.2. Стан родючості ґрунтів в обробітку	61
3.2.3. Стан меліорації земель	64
3.3. Екологічна безпека малих річок України	67
3.3.1. Малі річки басейну Дніпра	72
3.3.2. Тваринницькі комплекси в басейні малих річок Дніпра	74
3.3.3. Аналіз екологічної ситуації за фактичного стану малих річок	

6.2.6. Зміни гідрологічного режиму басейну	150
6.2.7. Радиоактивне забруднення водосховищ	151
6.2.8. Короткі висновки з екологічної безпеки водосховищ	151
6.3. Господарське значення водосховищ дніпровського каскаду	154
6.3.1. Альтернативи	154
6.3.2. Електроенергетика водосховищ дніпровського каскаду	155
6.2.5. Водні ресурси водосховищ	157
6.3.4. Рибні ресурси водосховищ	158
6.4. Еколого-правова оцінка спорудження водосховищ	160
6.4.1. Суб'єктивні та об'єктивні чинники екологічних порушень	160
6.4.2. Ризик і прогноз	161
6.4.3. Ціна благ і антиблаг. Визначення складу злочину	164
6.5. Екологічний стан басейну Дніпра	170
6.5.1. Характеристика басейну	170
6.5.2. Екологічний стан басейну Дніпра	172
7. ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА АКВАТОРІЙ АЗОВСЬКОГО ТА ЧОРНОГО МОРІВ	174
7.1. Загальна екологічна ситуація	174
7.2. Проблеми забруднення Азовського та Чорного морів нафтопродуктами	177
7.3. Екологічна ціна антропогенного втручання в акваторію Азовського моря на прикладі Утлюцького лиману	178
7.3.1. Речовинний склад мулів і поверхневих вод	180
7.3.2. Загальна і патогенна мікрофлора морського мулу	181
7.3.3. Гельмінтозне забруднення мулу	184
7.3.4. Заходи з відродження Утлюцького лиману	185
7.4. Еколого-правові засади знищення природного водного об'єкта на прикладі Утлюцького лиману	187
8. ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА КАРПАТ	190
8.1. Екологічна ситуація	190
8.2. Наслідки екологічних порушень і природних катаклізмів	193
8.3. Вихід з екологічної кризи регіону Карпат	195
8.4. Еколого-правові аспекти охорони Карпат	197
9. ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА СИСТЕМ ЗЕМЛЕРОБСТВА	201
9.1. Ретроспективний аналіз	201
9.2. Традиційно діючі системи землеробства	205
9.3. Контурно-меліоративна система землеробства	207
9.4. Адаптивно-ландшафтне землеробство	211
9.5. Еколого-біосферні системи ведення землеробства	215
10. АГРАРНІ РЕФОРМИ І ЗЕМЕЛЬНІ ВІДНОСИНИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВІДНОВЛЕННЯ АГРОСФЕРИ УКРАЇНИ	217
10.1. Ретроспективний аналіз	217
10.2. Радянські земельні "реформи"	223
10.3. Перспективи земельних реформ суверенної України	225
10.4. Еколого-біосферна система відновлюваного земле- і природокористування – модель майбутнього України	230
10.4.1. Нове покоління органо-мінеральних біоактивних добрив – екобіом	235
10.4.2. Ландшафтно-біосферні моделі земле- і природокористування	239
10.4.3. Зональні особливості впровадження відновлюваної системи земле- і природокористування	250
10.4.4. Рівень деградаційних процесів в основних ґрунтово-кліматичних зонах	254
10.4.5. Створення законодавчої бази відновлюваного земле- і природокористування	257
10.5.1. Стратегія сталого розвитку України	260
10.5.2. Загальні стратегічні напрямки нової екологічної політики	262
10.5.3. Українська модель екологічної політики	263
10.5.3.1. Державна екологічна політика	263
10.5.3.2. Партиєне будівництво	263
10.5.3.3. Мілітарні сили	264
10.5.3.4. Самоврядні козацькі формування	265
10.5.3.5. Наукове забезпечення	266
10.5.3.6. Екологічна освіта	267
10.5.3.7. Діяльність релігійних конфесій та громад	267
10.5.3.8. Громадські організації	268
10.5.3.9. Банківські структури	268
10.5.3.10. Адміністративні реформи	269
11. ФІНАНСУВАННЯ, САМОКУПІНІСТЬ І ОРГАНІЗАЦІЯ ЗЕМЛЕ- І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ	270
11.1. Правові засади фінансування	270
11.2. Самокупність виробництва і природоохоронних заходів	277
11.3. Організація екологічного виробництва	277
11.4. Мінерально-сировинний комплекс для малих форм господарювання	278
11.4.1. Агроруди	278
11.4.2. Промислові руди	279
11.4.3. Особливості організації добування агроруд і промислових руд	280
11.5. Основні принципи управління якістю навколишнього природного середовища	280
ВБЕРЕГТИ ШАНС НА МАЙБУТНЄ (замість післямови)	282
ДРЕВО ЖИТТЯ	286
БІБЛІОГРАФІЯ	287